

PEST, I. félév.

S. szám

Február . 241870.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, esütörtökön. Előfizetési ár: helyben félévre 1 frt 31 kr., egész évre 2 frt 62 kr.; vidékre fél- A pályázatok beiktatásáért tíz sorig minden egy- Az előfizetési pénzeket, valamint a lapba szánt kéziratokat a Sz.-Istv.-Társ. igazgatóságához kérjük intéztetni. évre 1 frt 70 kr., egész évre 3 frt 40 kr. szeri fölvetelért 1 frt. 10 soron fölül, egyszeri közlés- ért 2 f., ha többször közöltetik, 1 f., 50 kr. számítatik.

A kivándorolt leánya.

(Életkép Irlandból.)

(Folytatás.)

A kétségbeesés sötét gondolatai környezék Jánét. Könyvelt szeméit a tengerre vetette, mely mindenétől megfosztá, és mely mégis most oly csendes, oly nyugodt vala, a nap képét oly bűvösen veré vissza, mintha csak ő lenne a nyugalom és örök vidámság képe. A tengeri madarak vidáman röpködtek a víz tükre fölött, majd magukat áztatva, majd a halak után ólálkodva. Az aranyszínű repülő halak kiki bukkantak a vízből az ellenséges halak által üldözötve, repültek egy darabig, aztán ismét beestek. A finom parti homokon óriás teknősbékák vánszorogtak esinos házikójokat czipelve magukkal. A ligetben a sziget belseje felé vakító szépségű madarak csiripeltek, röpkedtek.

Jáne csodálkozva nézett szét. Nem tudta álmodik-e? Nem! a valóság egész iszonyával, egész varázsával állott előtte. Még zugott fülében a haldoklók kétségbeesése, még mindig szeméi előtt lebegtek a szerencsétlenek alakjai.

Karjába zárva kis nővérét és Trimre téve kezét sirt. — Sirt, szabadfolyást engedve könyeinek, mely sűrű cseppekben omlott alá. A kis leány türelmét vesztítve odább vánszorogott és arcát kis kezecskéjébe takarta. A gyermeknek e néma fájdalma nagy hatást gyakorolt Jánéra, érezte annak feddő hatását. Érezte, mily helytelenség gyöngülő erejét haszontalan könyekkel fogyasztani s ez által a szegény gyermektől az utolsó oltalmat is megvonni.

Letérdelpelt, imádkozni kezdett csendesen, később hangosan, s ekkép megnyugtatta, megerősödvé fölkel, körülnézni a tengerpart mentében a szigetet.

— Hol vagyunk Jáne? kérdé félénken a gyermek. Ismét haza megyünk? — E szavak tördőfészként járták át a leány szívet; de színllett mosolylyal válaszolt: Meszsze vagyunk még házunktól és nimes is ut oda. Itt mindenütt tenger van.

— Azt én nem szeretem — mondá ismét a gyermek. A viz nem jó! Jobb lenne a nagymamánál lenni.
— Igen, igen — veté közben fájdalmasan Jáne és karjaiba zárá a kiseddet és biztatá:

— Légy nyugodt, majd a jó Isten egykor elvezet atyánkhoz és a nagymamához, de még várni kell. — Gyere csak velem!

— Jáne! éhes vagyok.

E kérdés a bátor leányt nem kis zavarba hozta.

— Várj csak, mondá, amott a fákon alkalmasint lesz gyümölcs, ehetel. — És fogta a leány kezét s a fák felé vonzolta. Szerfölött gyötrő gondolatok kinozták. Maga is igen éhes volt, de csak huga szavai után vette észre. Trim is éhesnek látszott. Kutatva futkosott körül, majd a leányra nézett és fájdalmas nyöszörgést hallatott. Jáne szomoruan nézett utána; de mindig azon gondolkozott: van-e azon fákon gyümölcs, és ha van ehető e? Hála az égnek! minél közelebb jött, annál jobban kivehetőek valának a gyümölcsök, melyek firtökben esüngtek alá.

Üde déli szél lengette a fák koronáját, melyeknek lombjai között számtalan tarka madár ült. Volt ott papagáj, paradicsommadár, de Jánénak nem sok kedve volt csevegéseket hallani, vagy bámulni szépségöket.

Most meg azon töprenkedett, hogyan jusson a gyümölcsökhöz; azok 50—60 lábnyi magasban voltak. Talált pálmafákat, kókuszdiókat, tüge- és gránátalma-fákat; de mind magasan álltak. Tovább azonban talált apró eserjéket szép sárga gyümölcsökkel megrakva. Ananász volt.

— Magda, Magda! jer csak, nézd az Ur Isten itt terített számunkra asztalt.

Tarisznyájába nyult és abban legnagyobb öröme több hasznosat talált, többi között egy erős kést. Leszakított néhányat és a földre ülve buzgó imádság

között költék el az első ebédet. A gyermek jó étvágygyal evett.

— Ihatnám Jáne, mondá kevés vártatva.

— Várj csak, amott forrásnak kell lenni. És néhány fügefalevelet töleséralakulag hajtott össze, és ment a patakhoz. Csakugyan egy kristálytisza patak volt tele halakkal. Jáne e fölfedezésnek mondhatlan örült. Megtöltötte rögtönzött poharát, és sietett vissza, mivel Magdát sirni hallotta.

— Ne félj, megyek, megyek — kiáltott meszsziról és megkettőzteté lépteit.

— Jőj hamar, orditá a leányka eléje.

— Mi baj?

— Ott fenn egy csunya nagy állat van.

Jáne fölmez és egy majmot lát, mely ágról-ágra szökdelt és a gyermeket kíváncsian bámulta. Szelidnek látszott. Majd fejét vakargatta, majd farkán csüngött, majd különféle arcfintorításokat csinált. Jáne elnevette magát.

— Igyál, mondá. Ne félj, ez majom, nem rosz állat.

E közben a haraszt megzördült, Jáne megijedt. Trim jött elő egy megfojtott kacsát tartva szájában. Jáne lábaihoz tevő le zsákmányát és öröme jelül, hogy ő is használhat, ugatott.

— Oh kedves Trim! te vagy? és megsimogatta a híi állatot.

A kutyának megpillantásánál és ugatását hallva, a majom rekedt hangot hallatott. A mint Trim észrevette a morgót, dühösen ugrott neki a fának. A majom fogait viasorgatta és egy közel kókuszfára szökött. Trim követte. A majom dühbe jött, és hogy üldözjéjétől szabaduljon, kókuszdióval kezdé dobálni. Végre talált, mire az eb farkát behuzva, eltakarodott. Mire a majom diadala érzetében párszor végig sétált egy ágon, aztán eltűnt. Jáne összeszedte a ledobott kókuszdiókat. Tíz darab volt, jó nagyok. Magda kíváncsian kérdé:

— Mit csinálsz e kövekkel?

Most a kacsakészítéshez fogott, de hogyan csináljon tüzet? Olvasta, hogy a vadak miképp csinálnak tüzet. Eltökölte, hogy próbát tesz. Megkopasztotta, belétől megtisztította, aztán száraz fát szedett össze, csinált nyársat pecsenyesütőnek; most már csak tűz hiányzott. Vett két alkalmas száraz fadarabot és egymáshoz dörzsölte azokat, és oh öröm! egyszer csak füstölni, majd meg lángolni kezd.

Nem nagy mesterségbe került most már a sütés, még kevesebbe az evés. Hogy Trim is rendes porciót kapott, magától értetik. A maradékot falevelekbe göngyölve elrejtette, mi közben jövőjére gondolva, nem egy forró könyvet hullatott.

— Gyere sétálni, mondá a gyermek, kinek az üléshez nem nagy kedve volt.

— Ugy is meg kell ismerkednem új hazámmal — gondolá Jáne, és ki kell fürkésznem, kik lakják. E gondolatnál megrendült. — Sokat hallott az australianbeliek vadságáról és olvasta, hogy emberevők, azért félt. Egy fiatal fát kivágott botnak, hogy tudja magát eshető ellensége ellen védelmezni. Elindult kézen vezetve a gyermeket a sziget belseje felé, de szemmel tartva a tengerpartot, félve az eltévedéstől vagy a beesteledéstől. De nehezen haladhattak, mivel a cserjék igen sűrűek

voltak, a lapályok pedig vizenyősek és süppedékesek. Jáne, ki alkalmas lakásra szeretett volna szert tenni, illetőleg helyet kiszemelni, ily akadályokra bukkanva, elszomorodott és bánatos jövője ijesztő kísérletként állott előtte. De egy tekintet Magdára visszaadá erejét és bátorságát. Folytatta azért kutatásait.

Egy tölesér-alaku hegy közelébe értek. Valamikor tűzhányó lehetett kopárságáról és a kivetett anyagról, az ugynevezett láváról itélve. Gondolkozott, nem jó lenne-e itt ütni állandó tanyát.

A nap forrón süttött, levelekből napernyőt csinált magának és hugának és Trimnek nyakára kötött, ez forróságában kivetette nyelvét és alig lihegett. Leültek egy fügefafa alá és ettek a velök hozott gyümölcsökből s aztán tovább mentek. Magda egyszerre oly fáradt lett, hogy vinni kellett egy darabig.

Jáne félt, hogy beestelednek, tudván, hogy a forró égőv alatt az éj alkonya nélkül köszönt be. Visszagondolt korábbi tanyájára, mely legbiztosabbnak látszott. De nem volt reménye, hogy oda vissza érjenek.

Magda elbájolva egy bokor virágainak szépsége által oda ment, de csakhamar átható sikoltás közt szalad vissza. Egy fekete kigyót zavart föl, mely a napon sütkéredzett, mely most rátört a gyermekre. Jáne botjával a mérges kigyóhoz sujtott s azt földreterítette. E pillanatban odaugrott Trim és olyat harapott a nyakán, hogy akár ott szíhatta volna be a levegőt, ha el nem veszett volna.

— Istenem — sohajtott föl Jáne — mily veszélyek! És ez mind csak kezdet.

Zokogva vezette el a leány a siró gyermeket, ki félelmében visszanyerte erejét. A gondolat, hogy az éjet szabadban kell eltölteniök, mindig borzasztóbb lett ránézve. Mily könnyen eshetnék áldozatul a kigyónak vagy vadaknak. Ekkor jutott eszébe, hogy a tűz ezeket némileg visszatartja. Nem lévén reménye, hogy a reggeli helyet eléri estig, száraz fákat keresett s egy száraz helyre gyűjtötte, hol az éjet tölteni elhatározta. Összedörzsölt két fát. Ekkor észrevette a majmot, mely őt utánozva, szintén két ágat dörzsölt össze. Jáne elgondolta, mily jó lenne, ha hozzájók szoknék. Gyümölcsöt tett a fa tövébe és rámutatott, Trimnek hallgatást intett. Az okos állat leszállt és a gyümölcsökkel fölszaladt ismét. Midőn a majom a tüzet meglátta orditva szaladt el. A tűz szokatlannak látszott neki. Talán a tűzhányó hegy még nem aludt ki és onnét lehet, hogy fél a tüztől, gondolá Jáne.

Az éj hirtelen beköszöntött. Szép látvány volt, midőn a nap a láthatáron letűnt, mintha a tengerbe merült volna. Jáne egy palma tövében ágyat csinált Magdának, Trim lábaihoz kuporodott. De nem sokáig alhatott, vagy nehéz álmai lehettek, rémesen vonított. Jáne sokáig nem tudott alunni, végre az álom őt is megszánta. Midőn fölébredt, a legpompásabban reggeledett, minden csupa élet volt. Minden éledni látszott a nap első sugarától. A bokorból egy kis őzike jött ki, mely midőn a tanyázókat észrevette, ucuza neki szaladásnak indult. A szikla tetején kecskék legelésztek. Térden állva adott hálát a két leány Istennek, hogy az

éjen át megőrizte minden bajtól. — Evészközben észbe jutott, mily jó lenne a parthoz kimenni, hátha a tenger partravetett egyetmást a tört hajóból. De eliszonyodott a gondolattól, hátha a hullákat is partra hányta a vihar és ezek egyike- vagy másikában atyját vagy testvérét kell fölismernie. Nem tudta, mitevő legyen. Végre is a menetleire határozta magát. Csakugyan több deszkára, gerenda- és kötélrészre és két ládára akadt. Tengeri madarak tanyáztak rajtuk, melyek közeledtökre fölrebbentek és messze szálltak. Jáne nagy fáradtsággal fölnyitja a szekrényt, és mit talál benne? — pénzt. Pénz ily pusztaságban! akadhatott-e értékeleőbb valamire? ...

Egy másik idomtalanabb ládában, miután sokat kinlódott annak fölnyitásán, mi csak nagy nehezen sikerült, talált: két fejszét, vitorla-vásznat, köteleket, egy felöltőt.

— Mily szerenese, gondolá, most vághatok fát, építhetek gunyhót és meg vagyunk mentve!

Éjjelre már meg volt a gunyhó kerítése s nyugodtan alhattak. Midőn a gunyhó megvolt, épített éléskamrát s azt megtöltötte télire szigeti gyümölcsökkel.

Csak azt nem tudta még, laknak-e a szigeten vadak? Ha igen — gondolá, előbbutóbb veszte vannak, de bizott az Istenben és folytatta, erősítette épületeit a télen ott beállni szokott viharok ellen. Kibeszélhetlen fáradtság és erőlködés után annyira megerősíté lakát, hogy szinte büszke volt, midőn körültekintette.

Az „emberke“ itt van, kiálta a kis leány, így nevezte ő a majmot, s az csakugyan egy ágon ült s barátságosan integetett nekik.

Egyben szenvedett hiányt, nem volt fegyvere; aggódott, mikép szerezzen télire ruha- és lábbelinek való bőrt, és hust. Egy ruganyos fából ivet faragott és kókusszalakból feszítőt tett rája. Aztán nyilvesszőket faragott, elül hogygyel, hátul tollal látta el. Mindennap gyakorlá magát a lövésben. Mostantól fogva soha sem ment ki a szigetre, hogy magával ne vitte volna; de sokáig nem tudta magát rávenni, hogy vadra lőjön.

Az első eset is, midőn ezt tette, jószándéku volt. Egy délután az erdőbe mentek, hol valami vágni valója volt.

Magda egy gyepes helyen ült és gyermeki módra hentergett azon. Egyszerre ordítás, böngés hallatszott fejk fölött; az ágak mozognak és a fán heves tusa látszott kifejlődni. Jáne észreveszi a majmot, mely ágról-ágra szökött üldöztetve egy villogó szemű tigrismacsától. Jáne fogta fegyverét és nyilat röpitett a vérengző állat után és eltalálta. Hasztalan kapaszkodott az a fába, lebukott és hentergett. A majom elbujva szemlélte ellensége kinlódását. Magda szegény magánkívül ugrott föl és egy temerin mellé bujt s csak testvéreinek ismételt biztatására, hogy nincs semmi baj, jött elő.

Az éj közelgőben volt, a nővérek hazafelé tartottak. Jáne másnap reggel korán, midőn Magda aludt, jól fölfegyverkezve a hely színére ment. A tigrismaeska élettelen feküdt. Haza hurezolta s bőrét lefejtvé, száradni tette.

Jáne gyufafélét csinált, csinált gyertyát is. Kókusszalakot pálmaviaszba merített, s ha nem volt is olyan, mint a mi gyertyánk, de a czélnak eléggé megfelelt. Így telt el a nap. Este felé a nővérek a banánfa ágán három majmot láttak ülni. A kisebbik a többinek valamit magyarázni látszott és Jánéra mutatott, hihetőleg megmentőjét mutatta be az öregeknek, szüleinek. Jáne, kinek terve volt majmokat szelidíteni, a fatövébe gyümölcsöt tett s a majmok csakugyan lejöttek és ettek, ezután a két vén dolgára ment, a fiatal Jánéhoz közeledett, de észrevevén Trimet, ő is elszaladt, azonban az ágak mögül mindig szemmel kísérte megmentőjét.

A kis Magda kimondhatlanul örült és mondá: — Látod Jane ugy evett, mint mi.

Este a tigrismaeskákról és a majmokról beszélt Jáne kis hugának.

(Vége következik.)

Felsőbányai.

Ember kell a gátra!

Az okos ember, ha valami fontos dologban elindul, jól meggondolja elejét és végét annak, a mit tenni akar, nehogy meggondolatlanságának kárát vallja.

Rendesen, ki hogy vaszkol, ugy alszik, az előrelátó ember, a mint Isten tudnia adta, igyekszik minden dolgában ugy járni el, nehogy szégyen vagy kárvalás érje, mi ha egyszer megtörtént, hiában sajnálkodunk, mert késő bábát, rossz gondolat.

Mi, katolikus atyámfiai, országosan ily fontos dologban indultunk el, midőn a kath. autonómiai gyűlésre választunk képviselőket, mert ezek lesznek szószólóink a mi ügyeinkben, bajainkban, ezek fogják védelmezni jogainkat, alkalmazni és gyarapítani vagyonunkat, egyházunknak szent örökségét, az ő jóakaratauk- és bölcseségüktől fog függni a magyar kath. egyháznak szabadsága, jólléte, gyarapodása és Isten kegyelméből felvirágozása. Az ő kezeikbe tesszük le mi katolikusok legdrágább kincsünket, egyházunk

ügyét. Az általunk választandó 132 világi képviselő 9 millió kath. dolgát fogja elintézni, minek fontosságát, ha meggondoljuk, elmondhatjuk, hogy bizony ember kell itt a gátra, a ki becsülettel megállja helyét; hogy pedig ilyenek legyenek, a mi választásunktól függ.

Azért jól meg kell gondolnunk, kit választunk, és vigyáznunk arra, nehogy árendába adjuk eszünket olyanoknak, a kik a könnyen hívőt elvezetik a kutra, de szomjan hozzák vissza; ott a példa az országgyűlési képviselők választásában, a sokat-igérő kolompokok a szegény embereket felültették a bolondok lovára, és megválasztattak velők olyan képviselőket, kik eget-földet ígértek a népnek, és nagy szájjal hirdették, hogy csak ők az igaz hazafiak; később pedig kitünt, hogy kutya van a kertben.

No de ne szólj nyelvem, nem fáj fejem, ugy is tudják már a malom alatt is, hogy kiknek van oka pi-rulni képviselőjök helyett.

*

Ezt csak példaképen hoztam föl, mert az autonómiai képviselők nem járják zeneszóval végig a falut, hogy őket választssuk meg, hanem hozzájuk illő szerénységgel várják, míg a nép bizalma mellettök nyilatkozik. Ámde azért mégis jó lesz szeme közé nézni annak, kinek a nép bizalma azt fogja mondani, hogy tegye föl a stüveget.

Az általunk megválasztandó képviselőnek mindekelőtt ki próbált hű katolikusnak kell lenni, mert az olyanra, kiről nem tudom bizonyosan, hogy igazszívű, vallásos és egyházát őszintén szerető katolikus-e, a világért sem biznám egyházam ügyét; — hej most annyi az ellensége egyházunknak, — mint a fűszál; — de talán még több az irigye egyházunk vagyonának.

Az igazat megvallva, a magunk népe között is találkoznak ilyenek. Azután, ha ilyen, vagy amolyan se ki, se be-féle katolikus választanánk képviselőnek, ugyancsak meg fognók vele a vöcsköt.

Meg lehet azt tudni, kiből mi lakik, ha arra figyelünk, ki hogy él, és mit cselekszik.

A ki a maga nem koptatja a templom küszöbét, attól ne várjuk, hogy majd templomot épít. A ki a társas életben szűr alatt tartogatja vallásos meggyőződését, és mintha lopta volna, szégyenli, vagy nem meri kimondani az igazat, vagy fél az egyház védelmére kelni, az olyan anyamasszonyféle katonára kár volna bízni magunkat, mert az olyan soha sem kötne kardot az egyház védelmére.

A ki a nyilvános pályán egy gyékényen árulgat egyházunk ellenségeivel, és a hol lehet, a népszerűség kedvéért ezeknek tolja szekerét, legyen az bár milyen nagy ur, vagy az egeket verje tudománya, nem vehetjük hasznát. Járjon bár valaki booskorban, vagy sarkantus eszímában, csak igazlelkű, vallásos, és egyházához hű katolikus legyen, olyan ember kell nekünk, ilyeneket pedig találhatunk, ha szétvetjük magunk körül szemünket, mert Istennek hála, elegenden vagyunk, kik büszkeségöknek tartják, hogy katolikusok, és egyházukért tenni, fáradni, és küzdeni is készek, ezeket keressük fel bizodalunkkal.

Ha magunk ismerjük az ily hű katolikusokat, a magunk esztét ne adjuk a máséért, hanem választssuk meg azt, kit igaznak ismerünk.

De azért abba a hibába se essünk, hogy minden falu a maga emberét akarja megválasztani, mert akkor annyiféle szakadunk, hogy könnyen otthon feledjük legjelesebb embereinket.

Vannak a jóknál jobbak, okosoknál okosabbak, ha van módunk a választásban, minek kötnök magunkat ahhoz, a kibe épen belebotlunk.

Ha magunk nem vagyunk képesek a legjobbat kiválasztani, kövessük az okosabbak tanácsát. — A ki magasabb nálunk, az megszűbbre ellát. Ha magunk a falu határán túl el nem látunk, fogadjuk bizalommal lelkipásztoraink tanácsát, kik majd megmondják legigazabban — milyen ember kell a gátra.

Gyurinka Antal.

Hunkár bácsi csutorája.

(Utí vázlat képekkel.)

(Folytatás.)

Virradóra az adlersbergi esodabarlanghoz értünk, itt néhányan kiszálltunk s a világ esodáját 1800 gyertya világítása és görög tűz mellett megszemléltük. Megvallom, ezen barlang, esepögő kő esodáival életemben tapasztalt legszebb látványai közé tartozik — s nem tudom eléggé javasolni mindenkinek, a ki teheti, hogy a világ esodáját életében legalább egyszer megnézni el ne mulasztja. A Teremtő véghetetlen nagyságát nem egyhamar fogja valami más látvány oly mélyen szívünkbe vésní, mint ezen földalatti fényes és borzasztó tündérpalota. Itt a esendesen működő természet valóban esodákat művel, — a mint a eseppenkint leboosátkozó víz a legkülönbébb alakokat nyeri, s átlátszó fehér kövé válva, majd valamely emberi alakot, vagy állatot, házat, templomot, keresztet, kálváriát, szöszéket, — mézszárszéket, szóval bármi képzelhető alakot nyer. — Elragadó látványt képez ezen barlang vörös vagy zöld görögützi kivilágításnál, a mint azt mi Krisztianovits gyöngyösi gyógyszerész ur szívességéből láthattuk.

Ezen barlang az állam fölügyelete alatt áll, s a látogatók ezreinek kényelméről mind a kis Adlersberg városban, mind magában a barlangban bőven gondoskóva van. Bizonyos szabott díj mellett látogatják meg egyenkint és társaságokban az utazók, aránylag a kisebb vagy nagyobb kivilágítás szerint — s ezen díjkból élnek a barlang-fölügyeleti tiszték, azon számos vezetők, kik minden órában a vendégek rendelkezésére állanak. Ezen díjkból tartatik a barlang jó rendben, egyenget-

tenek az utak, melyek mintegy két mérföld hosszúságot képeznek, hidak, lépesők, — de ugylátszik egész Adlersberg ezen barlangból él.

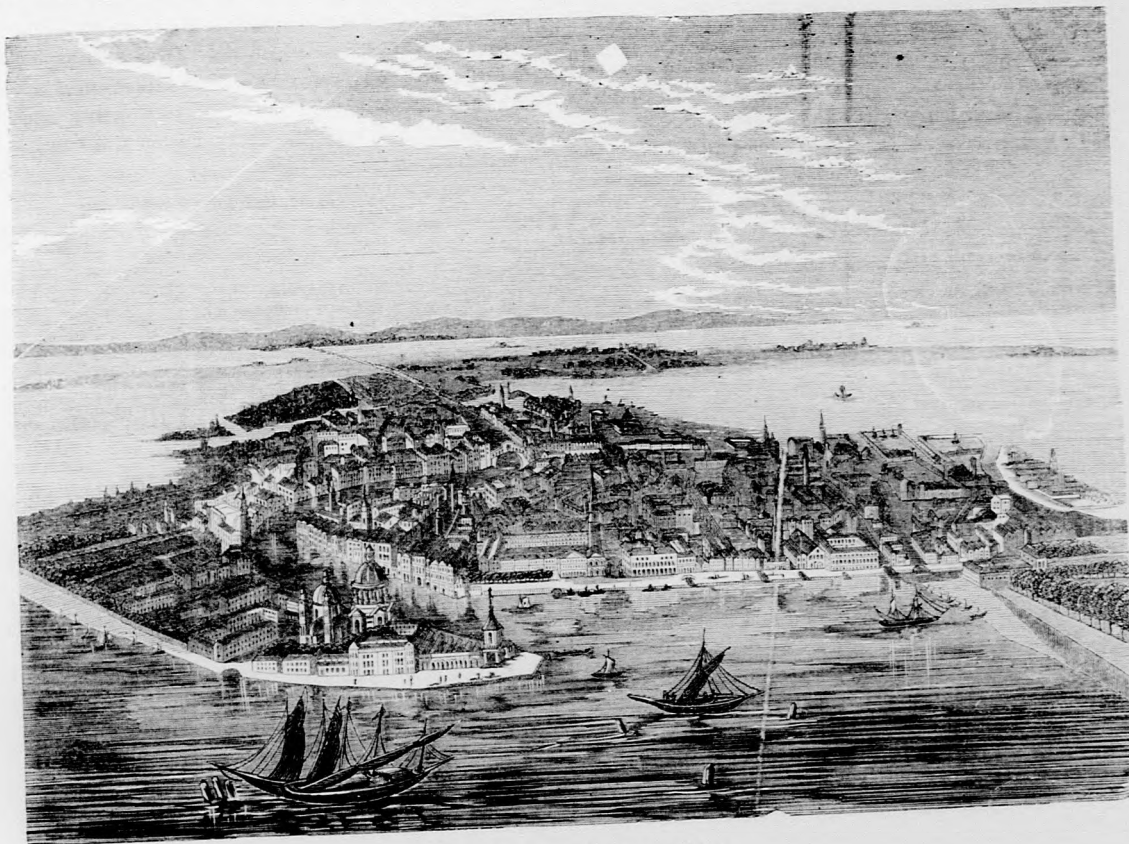
Van ennek a kis városnak számos különbnél különb vendégfogadója, s mi egész utunkon nem kaptunk jobb és jutányosb ételeket, mint itt. — Körülnéztem a városban, s a többi közt betértem az itteni olvasó körbe — Csitalnieza — vagy „Csitasnica“, s azt tapasztaltam, a mit később Triestben, Laibachban, Fiumében és itt az egész karszt-vidékben, hogy a szláv mozgalom itt minden rétegbe befurta magát, mely esküdt ellensége a mostani bécsi kormánynak, de talán minden németnek; — valahány lapot vettem ezen olvasó-körben kezembe, az mind dül-fül a német ellen, az mind szloven marsailaiséket dalolgat — és hintegeti és szórja a pánszláv mozgalom gyújtó szikráit. Az iménti dalmatiai vérengző zendülés szintén összeköttetésben volt ezen veszedelmes bujtogatással, melynek fögöpezete szerintem Pétervárott van, de két három nagy fióktintézte Prágában, Zágrábban és Laibachban.

Krisztianovits ur tanúsága szerint a mi hazánkban az aggteleki esepögögő barlang az adlersberginél még sokkal nagyobb szerű, — s kiterjedésére nézve is három akkora, csak az kár, hogy nem igen lehet veszély nélkül meglátogatni, minek tán az az oka, hogy egészen maga természeti vadságában van, és semmi gond nem fordítatik reá. Ime hát mennyire van előtünk itt is a német, — a ki ezen nyomorult kősziklán fekvő

szloven helyet europahírű keresett kis várossá tudta emelni, melyben husz-harmincz, emeletes vendéfgadó van, és ezer és ezer embernek kerestetet tudott szerezni, csaknem egyedül ezen nevezetes barlang esodái által, mert szorgos gondot fordít reá, mert érte a természet esodáit fáradhatlan iparkodása által megközelíthetők, tanulságosakká, esodáltakká tenni, míg a mi magyar aggteleki barlangunkat, mely pedig nagyobbserű, mi magunk is alig ismerjük, más sem látogatja, mert elhanyagolt vad állapotánál fogva nem mer bele menni. Reményljük, hogy a magyar kormány majd ezen nemzeti kincsünkre is ki fogja terjeszteni figyelmét, s így Adlersberg látogatása önmagunk bővebb ismeretére, becsülésére vezetend.

Ily gondolatok közt tértünk ismét, még mindig szakadó eső közt, vissza a vasúthoz, hogy Trieszt felé folytassuk utun-

kell küzdeniök, a vadállatokat: farkasokat, medvéket, mérges kigyókat és skorpiókat, melyek a szikla-üregekben fészkelnek, és a lakosoknak, silány marháknak, kecskéiknek ellenségei: s hogy semmi se hiányozzék az élet keserveiből, ha ehhez hozzáadjuk a tengeren való veszedelmes kenyérkeresetet, halászatot, kereskedelmet, mely örökös életveszéllyel foly, azon borzasztó tengeri hajótöréseket — akkor ugyan esodáljuk, hogy vannak emberek, kik ily örökös veszélyek közt élni kívánnak, hogy van nemzet, mely ily szegény hazát szeret, s azt életével és vérével védelmezni kész, — s ha még nem szeretnők eléggé boldog hazánkat, ezen tejjel-mézzel folyó magyar Kanaánt, tanuljunk hazaszeretetet a félvad dalmatáktól, kik, ha méltányosan veszszük ügyöket, legujabban a világ bámulatát érdemlék ki, mint megamnyi Leonidászok védtek ök egy tizszer számos-

Veneze Olaszországban.

kat. Már Laibachtól kezdve egész Triesztig — s csaknem ezen egész tengerparti vidék — egy örökös kőszikla, eleinte igen érdeklő a magyar utazó figyelmét, mert ilyesmit hazánkban sehol sem látni, de midőn aztán a végzetlenségig nem lát egyebet, mint ezt az örökös májszínű márványkövet, és rajta semmi, vagy csak igen szegényes zöld tenyészet, nyomorek, törpe kis fákat, itt-ott egy kosárnyi földet, s midőn ezen szikla világ napokszám kíséri Trieszttől Fiuméig, Fiumétől az egész tengerpart vidékén le egész Dalmátiáig — akkor tanulja megbeesülni áldott hazáját, azt a termékeny Magyarországot, — és szánja ezen szegény embereket, kik itt kénytelenek lakni, és keserves elemi küzdelmeket tekintjük, a borzasztó szeleket, a Sirokko nevű hetekig dühöngő vihart, melylyel az év felén át

minden harezkészülettel ellátott ellenség ellen rengeteg szikláikat; s végre is nem katonaság — nem fegyver — hanem ő Felsége kegyelmes szózatának hódoltak meg...

Én nem szeretem magamat semmiféle utitársasághoz vakon lekötöni, mert végre is, — ámbár mindnyájunk czélja Fiumé volt, de mindenki ezen uttal egy melléktervet is összekötött, a melyben a többiektől különbözött. Mintha előre éreztem volna azon galibát, melybe az oly nagyszámmal Triesztbe sereglő vándortársaim hajóhiánya és helyszüke miatt jöni fognak, én egy kedves fiatal társammal, Gyula i P. veszprémmegyei pappal, kívül Zala-Egerszegtől fogva együtt utaztam, Nabresina előit megváltoztattam tervemet, nem mentem Triesztbe, hanem Nabresinán

megháltunk, s másnap a reggeli vonattal Istrián át a vasuton Velenczébe utaztunk. Kedves szép ut ez — Olaszországnak egy kis része, valóságos szépen rendezett buján termékeny kert, fölváltva esinos városokkal, falvakkal, kastélyokkal. Istenem! gondoltam magamban, minő vesztesség — ezen paradiesomi — lombard-velencei királyság. — Gyönyörű szép egy ország ez! nines párja a világon, s mily potom áron nyerte azt meg mostani birtokosa — az olasz király.

Délután 4 óra tájban értünk Velenczébe.

Mit mondjak Velenczéről, a mit nyájas olvasóm már másunnan nem tudnál? Hisz Velence az ő sajátos helyzeténél, a tengereni építkezésnél fogva az emberi ész egyik legnagyobb szerű műemléke, századok óta a világ esodája, s most még romladozó állapotában is minden utazónak első ezéja — mert a ki Velenczét nem látta, ha bár hány várost látott is, a legnevezetesebbet még sem látta.

Valóságos kegyelet fogott el, midőn messzünnen ezen szép várost temérdek tornyával, kupoláival, nagyszerű palotáival a víz medréből, a tenger hullámaiból kiemelkedni láttam.

Néhány olasz hölgy és egy pár szerzetes ült velünk a vasuti koesiban, midőn Velenczébe közleedtünk; lelkenben ezen város diéső multja lebegett, midőn egy félvilág meghódolt előtt, s a dogék parancsai valamennyi tengeren hangadó törvé-

nyekként tiszteltettek, midőn a világ minden ritkaságai Velence nagyságának dicsőítésére összehalmozgattak, és e nagyrészt világesodájú templomaiban lerakattak — míg ezen ezer éves diésőség I. Napoleon által porba alázattott — a köztársaság el-törültetett, úgyhogy manap e szép város, számos viszontagságai után, az olasz királysághoz esatolva, egy nagyszerű temetőnek látszik, melynek komor falai közt — egy ezer éves történet temetve van.

Szemeimbe ezen elmélkedés könyvet faesart, melán és részvétellel néztek reám utitársaim — egyszerre csak azon vettem észre, hogy ők is könyeztek. . . .

Az olasz hölgyek velencei születésűek levén, megmagyarázható szívök fájdalma — valamint a lengyeleké, ha nemzetök diéső multját, mostani keserveivel összehasonlítják — és szívök beleszakad . . . de elértem én a két szerzetes fájdalmát is — hasonlót Jeremiás keserű könyűihez Jeruzsálem omladékain, — itt ezen szent helyeken és egész Olaszthonban most Garibaldi szelleme garázdálkodik! mely gyönyörű ország annyi vallási diéső emlékekkel bővelkedik, hogy méltán a szentek hazájának neveztetett.

(Folytatása következik.)

Hérics Antal.

Heti krónika.

Pest, febr. 18.

(—ss—) A hazának legfájdalmasabb sebei azok szoktak lenni, melyeket saját fiaik ütnek rajta; szintugy van az egyházban is. Egykor hazánkban a török soha nem tehetett volna oly félelmetes foglalásokat, ha saját honfiaink közt nem találkoztak volna árulók, kik Magyarország leigázására és letiprására a a töröknek segédkezet nyujtanak. Ugyanazt tapasztaljuk az egyházban is, és tapasztaljuk legujabban azokban, a mik a pesti országgyűlésén a magyar kath. egyház ellen történnék. Nem egy izben volt alkalmunk figyelmeztetni t. olvasóinkat a harezra, melyet napjainkban protestánsok és rozsz katolikusok a katholicismus ellen vívnak. Ebben semmi új sinesen. Krisztus urunk megjövendölte, hogy egyházának mindvégig harezai és küzdelmei lesznek; de hozzá tette, hogy a pokol kapui sem fognak egyházán diadalmaskodni. Azonban Kr sztus urunk igen is megígérte, hogy egyháza minden üldöztetések dacára a világ végeig fön fog állani, arra azonban ninesen isteni ígértünk, hogy egyes nemzetek közt, egyes országokban a kath. egyház nem fog igazságtalanul elnyomatni. A történet csakugyan mutatja, hogy napjainkban azon országok közül, hol a katolikusok roppant többségben élnek, el van nyomatva Spanyolországban, Olaszországban, Ausztriában. Ugyan ily jövönnek nézünk eléje saját édes hazánkban is, ha csak az isteni Gondviselés a tespedésből és közömbösségből föl nem rázza a millió és millió magyar katolikus.

Soha sem voltak vérmes reményeink arra nézve, hogy a mostani országgyűlés a kath. egyház szabadságai és jogainak tiszteletben tartása mellett minden megtámadás ellenében határozottan küzdeni fog; a legujabb országgyűlési tárgyalások azonban arról győztek meg bennünket, hogy a mostani országgyűléstől nem csak semmi jót nem várhatunk, hanem el lehe-

tünk arra készülve, hogy a többség a kath. egyháznak legvilágosabb jogait megtámadja, háttérbe szorítja.

Ennek keserű előizét nyujtották a febr. 15-én kezdődött országgyűlési tárgyalások.

T. i. Ludvigh János kálvinista képviselő, ki minden lehető alkalommal kimutatja, hogy a katholicismusnak bösztült ellensége, azt indítványozta, hogy ha valamely kath. főpap meghal, a püspöki szék betöltéseig a jövödelmek ne a vallás-és oktatásügyi miniszter alá tartozzanak, ki azokat eddig ősi szokás szerint kath. czélokra fordította, hanem azon jövödelmek adassanak a pénzügyminiszter rendelkezése alá, ki azokat országos, és nem csupán kath. czélokra fordítani tartozzék. Kívánja pedig Ludvigh képviselő ezt azért, mert szerinte az egyházi javak államjavak vagyis az ország javai. Tulajdonképen Ludvighnak főczéja az volt hogy mondaná ki az országgyűlés, miszerint a kath. egyház javai államjavak, melyeket a kathol. papságtól akármikor el lehet venni. — Ugyanily értelemben nyilatkozott Ghyezy Kálmán is, ki kath. ugyan, sőt mondják, el-eljár templomba is, de azért engedje nekünk kimondanunk, hogy bizony ő nem valódi kath. A valódi kath. nem esinál magának egy külön kath. vallást, olyképen, hogy a kath. vallásból megtartja azt, a mi neki tetszik, elveti pedig, a mi ninesen szája izére. Valódi kath. az, ki az egyház összes tanait őszinte fűni tisztelettel és engedelmességgel elfogadja és megtartja. Már pedig Ghyezy Kálmán több izben kimutatta, hogy a kath. egyháznak lényeges pontjait is elveti, mint épen a mostani tárgyalások alatt is nyíltan kimondotta, hogy neki a római egyetemes zsinat nem kell. Hogy többet ne említsünk, az egyetemes zsinat határozatai oly hitszabályok, melyeket minden igaz katolikusnak őszinte lélekkel el kell fogadnia, különben nem kath., ha ezen nevet viseli is.

Ghyezy, Irányi és Ludvigh igazságtalan támadásai elle-

nében az egyházi javak elvétele ellen protestáns képviselő emelt szót, t. i. Justh József. (A kath. képviselők nyilatkozatairól legközelebb).

Justh József az ellenzék mostani állását nem tartja összeférhetőnek a mai liberális korrallal. Mindenki azt mondja Európaszerte: „szabad egyház szabad államban“, mindenki, ki liberális akar lenni, azt mondja, csak oly állam boldog, mely a felekezetek jogaiba nem bocsátkozik, vagyonaiba nem avatkozik, és itt az első esetben is azt mondják: ez csak elmélet, hanem sokkal jobb osztozkodni a papi javakban. (Zaj. Ki akarja?) Irányi, ki ezt tisztán kimondta. A papi javak elközbársáról van szó. Előtte ez nem bir fontossággal, mert ő protestáns s azért indítványt tesz, hogy a ház a széküresedési jövedelmek érdemében hozandó határozatot elhalasztja azon időre, mikor törv.-javaslat felett fog tanácskozni, és napirendre tér.

Berzeneczy László névleges kath., ki most vizsgálat alatt, mivel egyszerre két feleséget akart birni, (gyönyörű katolikus!) a katholicismus ellen a leggorombább kifakadásokkal élt, úgy hogy az elnök inteni volt őt kénytelen, miszerint tisztességesebben szóljon.

Más nap vagyis 16-kán Ghyeczy folytatta a katolikusok elleni támadásait. Neki még az is baj, ha a létesítendő autonomia kezébe veszi a kath. iskolák ügyét. Ő minden egyházi befolyást ki akarja az iskolából zárni. „Ha a kath. ifjúság nevelése — így szökött — a papságnak adatik át, akkor le kell mondanunk a reményről, hogy a kath. ifjúság neveltetése fölemeltethessék a kor színvonalára, akkor a közoktatás és nevelés gyökerében lesz megingatva, és azok után ítélve, míg jelenleg Romában történnek, vissza fog taszítottatni egy századdal.“

Mily epés szavak, mily igazságtalan vád! Tanult ember, minőnek Ghyeczyt is tartjuk, tudhatná, hogy Franciaországban, Belgiumban a papok által kezelt iskolák igen is a tudomány színvonalán állanak, sőt sokkal kitünőbbek azoknál, melyeket az állam kezel. Nem akarunk hazánkban összehasonlításokat tenni, ez gyűlöletes föladat volna; de annyi meggyőződést szerezhet mindenki magának, ki a dolognak utána járni nem restel, hogy hazánkban a papság által kezelt iskolák legalább is azon szinten állnak, a melyen az államiskolák, és csak annyiban különböznek amazoktól, hogy a papi tanárok több figyelmet és fáradságot fordítanak a vallásos nevelésre.

Ghyeczy, hogy a papok kezeiből könnyebben ki lehessen az iskolákat venni, azt akarja, hogy a vallásalapot a kormány ne adja vissza az autonómiának, legalább ne azon részét, mely iskolák föntartására fordítatik.

A katolikus Ghyeczy ellen legalább a mennyire annyira, a katolikusokat ismét egy protestáns, t. i. Pulszky Ferencz védelmezte.

Pulszky Ferencz szintén kifejti saját szempontját e tekintetben. Sok év előtt Amerikában léte alatt kérdezte, mi oka a csak alig 100 év előtt megalakult nemzet óriás előhaladásának? Mondták, hogy az ok benn van a constitutióban; mindenkinek megvan a vallás, szólás- és egyleti szabadsága, melyet még a congressus sem változtathat meg. E viszonyok meghonosultá üdvös lenne hazánkra nézve is, de elismeri a nehézségeket s azért nem pártolja Ghyeczy nézeteit a vallásalap tárgyában. Ha az állam országgyűlése által rendelkeznie a kath. vallásalapról, ez vagy elismerése volna elsőbbségi rangjának, vagy pedig gyámság alá helyezné azt. — Az izraelita-alapra nézve ugyanez áll.

Kezélje minden felekezet maga alapítványait az állam ellenőrzése mellett. A minister az által, hogy megindította a katolikus autonomikus mozgalmat, életet öntött

a kath. egyházba, melynek oly számos érdemei vannak a multban, s mely megkövült a tridentini zsinat óta — s érdeme ezért maradandó. Ez első lépés a kath. vallás emancipációjára, a vallásegyenlőség elérésére, mely csak akkor fog teljesülni, ha a korlátlan vallásszabadság folytán megszűnik a vallásügyi viták kényszerültsége az országgház termében.

Ime kedves olvasó, így nyilatkoznak a pesti országgyűlésen a katolikusok jogairól „katolikus“ képviselők! Ha kath. püspök meghal, az üres püspöki szék jövedelmeit a katolikus ezélektől el akarják vonni, és katonaságra, várerősítésekre és nem tudom én mire fordítani. — A kath. főpapok jóságukat éppen úgy kapták királyi adományozás útján, mint Eszterházy, Batthányi, vagy akármelyik magyar főúr, és az országgyűlés azt mondja, hogy az egyházi javak államjává k, melyeket az egyháztól akármikor el lehet venni; a protestáns consistoriumok a superintendensek elnökeite alatt maguk rendelkeznek iskoláikról, javaikról, és Ghyeczy azt akarja, hogy a kath. papságnak ne legyen befolyása a kath. iskolákra; azt akarja, hogy a kétségtelenül katolikus alapítványok ne adassanak vissza a katolikusoknak, hanem maradjanak az állam kezelése alatt. Ha ez igazság, ha ez méltányosság, akkor a feketét bizton fehérnek mondhatni.

Olaszország. Jó ideje, hogy nem irtunk Olaszországról; mit is írhatnánk sokat oly országról, mely napról-napra mindinkább föloszlásnak indul. Hogy mily állapotok vannak Olaszországban, azt maga egy forradalmi lap így írja le: „Az olasz kormány a legszomorubb helyzetben van; öt-hat milliárd adóssága van (szinte bajos volna hamarjában megmagyarázni, hogy ez mily óriási összeg), évenként 300 millió deficit (vagyis ennyivel több a kiadás, mint a bevétel), a magasrangu ingyenélőknek egész hadseregét kell tartani, az ország roppant sok haszontalan spiont és magukat áruba bocsátott írókat fizet, a pápától átvett államadósságot fizetni kell, az egyházi javakat a mint a papoktól elvették, azonnal elpazarolták, az ország minden jövedelemforrása ki van merítve, a birtokosoktól, sőt még a nyomorult néptől is roppant adókat esikarnak ki, a sóra tulságos adót vetettek, a szegények egyetlen táplálékát, a kenyeret a malomadó által szintén drágává tették, a dohánymonopoliumot eladták és pedig a leglelkismeretlenebb vesztegetéssel, mindent összezavartak... a kard becsületét Lisszánál és Custozánál bemocskították. Ennyi balfogás, becsutelen eljárás mellett hogyan számíton a kormány a nemzet rokonszenvére?“

Hát ilyen Olaszország helyzete! Ennyire vitték azon böles hazafiak, kik hazafini működésüket a papok és szerzetesek tördözésével kezdték meg. Vajjon nem Isten büntető keze van-e a szerenesetlen olasz nemzetben?

Vidéki levél

Endréd, febr. 18. — Nem csak fájdalommal, hanem méltó felindulással olvastam a „Kath. Néplap“ f. é. 7. számában, hogy a budai képviselőtestület febr. hóban tartott gyűlésében bizonyos „Ribáry“ nevű kath. gymnasiumi, tehát valószínűleg kath. tanár ur, mily szépen produkálta magát a kolostorok elpusztítása érdekében. — No! gondolám magamban, nem hiába vagy tót származású, (mert hát Ribár tót szó, magyarul annyit tesz, mint halász, vagy halastó; mert az y betűt csak később biggyeszthette nevéhez), te népboldogító szerenesetlen hazámfia! így csakugyan igaz azon régi magyar közmondás: „adj a tótnak szállást, kiver a házadból.“

Hát már a modern népboldogítási viselkedés, vagy jobban mondva, örültség annyira ment, hogy még a kath. gymn. tanárok is a rablást, fosztogatást pártolják és tanítják!? Szegény kath. Magyarország mire jutott! Szegény magyar nemzedék, mely ily tanárok kezébe került! — Ribáry kath. tanár uram bizonyosan a kath. vallásalapból buzott évi lenugájával nehezen tud kijöni, azért áhítozik a szerzetesek vagyona után azon jöremény fejében, hogy majd abból neki is, ha nem esurog, esüppen. — Tegyük, hogy Ribáry uram nem a budai kath. gymnasiumban kath. tanár, hanem a debreczeni, sárospataki, n. enyedi vagy esurgói collegiumban reformatus tanár, s a reformatus alapítványokról oly értelemben declamált volna bármely képviselő testület gyűlésében, mint ezt a szerzetesek érdekeiben tette a budai képviselő testület gyűlésében: kérdem, mit gondol Ribáry uram! hány hétig, napig vagy hány óráig türték volna meg ott tanárkodását? s mi katolikusok türtjük s önt még szépen fizetjük is dicsőséges elveiért?

Azért, oh kath. autonómia! jöjön el minél előbb a te országod! hogy mihamarább a katolikusok is emancipálva maguk lábán állhassanak, egyházi és iskolai ügyeiket maguk intézzék, hogy az ily Ribáry-féle szörű tanároktól, — kik a helyett, hogy jó fizetésért jól tanítanak, a fosztogató hadak bérenezéivé lesznek, — katolikus tanodáinkat megtisztíthassuk, mert uraim! a tanoncok tanáraiknak nem csak napi előadásokra, hanem főleg életpéldájokra szoktak vigyázni.

Aztán, micsoda kath. gymnasiumi tanár lehet az, ki még a historiában is annyira tudatlan, hogy a szerzetesek érdemeit, melyeket még eddig minden elfogulatlan protestáns tudós elismert és bevallott, ő megismerni nem tanulta? Hanem, persze, a kinek se Istene, se hite; a ki olyan, mint a „ló és öszvér“, annak utjában van minden, a mi jó, s így a szerzetesek is, mert azok láttára és üdvös működésük tapasztalatára fekete lelke göresös vonaglásokba esik.

Azért én csak azt mondom népboldogító uraiméknak, s így Ribáry kath. tanár uramnak is: ne bántsátok azokat a kolostorokat, mert ha azokat elpusztítjátok, majd kénytelenek lesztek helyettük kaszárnyákat építeni, s kérdés: a rombolás vagy az építés hozand-e majd több áldást a hazára és népre, melyet boldogítani akarni látszotok. **Ködmön Péter**, templomatya.

Rövid hírek.

— Öszentsége ft. Schwa rzl Ferenc és Junák István nagyváradi kanonok urakat pápai praclatusokká, Zajna y János püspöki titkárt titkos kamarássá és Sárkány Imre belfenyéri plebánost udvari káplánná kinevezni méltóztatott.

— Báró Jósika Kálmán a „Magyar Állam“ szerkesztője, gróf Pongrácz Emil primási szertárnok, Zádori János és Frankl Vilmos esztergami tanárok Romába utaztak.

— A szent-endrei kerületben Harkányi jobboldali választott országos képviselőnek.

— A lánczíd kiváltására és a főváros szépítésére 30 millió frtot fog fordítani. A pénz országos sorsjáték útján fogják előteremteni.

— Az egrí érsek ő nnga a Tardon építendő róm. kath. iskolára 100 frtot ajándékozott. Ugyancsak ő nnga megyéje szegény iskolái közt 120 ft áru iskolakönyveket osztott ki.

— Kugler Pál Ferenc szobrász Simor János primás felhívása folytán Romába utazott. Magyarország herceg-primás a pápától egy oltárhelyet nyert ajándékba, hová — még Romában időzése alatt — egy karrárai márvány-oltárt akar állítani. Ez oltár szent Péter templomában lesz felállítva. Kugler Pál Máriának, Magyarország védasszonyának és szent István első királyunknak szobrai fogja elkészíteni az oltárfőre.

— Gróf Batthányi Lajosné boldogult férje hamvainak ünnepélyes áthelyezésébe beleegyezését adta.

— Pesten amerikai mintára va sházakat szándékoznak építeni. Az ily házak ötödresznyibe sem kerülnek, mint a kőházak, s télen melegek, nyáron pedig hűvösek, mert a vaslemezű falak között száraz homokkal töltik ki, miután a homok sem a meleget, sem a hideget nem engedí áthatolni.

— Lipthay Antal dulmi vál. püspök és esztergami kanonok február 20. élte 69-dik évében az Urban elhunyt. Az ő. v. f. n.!

— Nagyváradon Köváry Gergely kanonok f. h. 10-kén 74 éves korában elhunyt. Az ő. v. f. n.!

— Sopronmegyében egy medvét ánezoltatotts néjét széttépte medvéje, melynek szájáról a kosár le pattant.

— József főherceg Székesfehérvárott a honvédek fölöött szemlélt tartott. Ez alkalommal a város polgármestere ő fenségének köszönetet mondott egy árvaház alapítására küldött 2000 fnyi adományaért.

— A kir. udvart f. h. 21-ikére várják Budára.

— Peitler Antal váci püspök ő nnga legközelebb haza érkezik Romából.

— Jászberényben f. h. 13-kán erős földrengés volt.

— Muszkaországban a cholera dühöng. Korán kezdte.

Gazdaság.

Az időváltozással abbéli reményeink is füstbe mentek, hogy a külföldi gabnaárak és a mi piaczi áraink közt az egyensúlyt helyreállíthatjuk, mert utaink most mind rosszabbakká lesznek, s így a beszállításokra többé nem lehet számítani.

A buza a héten folyvást emelkedett, malmaink élénk részt vettek a vásárlásban, az árak 15—20 krajczáral javultak. Rozsot élénken kerestek. Árpának ára szilárd s kevés szállítatik be. Kukorica is néhány krral drágábbban kelt. Zab a helybeli fogyasztásra szorítkozott. Köles és bab nem jött forgalomba.

Társulati értesítő.

Kimutatás a Szent-István-Társulat igazgatóságához küldött pénzeokról: Széll János zalabéri plébános 18 frt 90 kr, Jekkel József segédlelkész Komáromban 6 frt 30 kr, Kubriczky András taksonyi pleb. 40 frt 62 kr, Cseke Sándor 6 frt 40 kr, Horváth Imre szerenési pleb. 37 frt 80 kr, Pomikál János pozsonyi káplány 27 ft 25 kr, Bergler Gyula prép. tokaji pleb. 34 frt 50 kr, Poda Andre sopronyi káplán 40 frt 80 kr, Mihályffy László szikszói pleb. 28 frt 35 kr, Homolka János letenyei kápl. 91 frt 51 kr, Bruckner Andre apát ezeplédi pleb. 34 frt 65 kr, Kuncz László sz. fehérvári püspöki titkár 6 frt 30 kr.

Szerkesztői mondanivalók.

Som: A fordítás angolból nem sikerült. — Ft. E. L. Ferencz e z e l y: köszönettel vettem. — Ft. S. J. Csiksomlyó: A 18 frtot köszönettel megkaptam. — O. A. Egerszalók. Fogadja szívélyes köszönetemet. — Igalba. A pénz megérkezett.